

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

КОРЧЕВСЬКИЙ Дмитро Олександрович

УДК 378. 147: 004.92: 7. 017 (043.3)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ
ПРАКТИЧНО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З
КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ І ДИЗАЙНУ**

13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Київ – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Науковий консультант – доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
Спірін Олег Михайлович,
заступник директора з наукової роботи
Інституту інформаційних технологій і
засобів навчання НАПН України;

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Гедзик Андрій Миколайович,
перший проректор Уманського державного
педагогічного університету імені Павла Тичини;

доктор педагогічних наук, професор
Стешенко Володимир Васильович,
завідувач кафедри педагогіки і методики
технологічної та професійної освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний
університет»;

доктор педагогічних наук, професор
Макаренко Леся Леонідівна,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

Захист відбудеться «25» травня 2017 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.19 в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано «24» квітня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. П. Малезжик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток інформаційного суспільства та впровадження інформаційних технологій (ІТ) в усі галузі життєдіяльності людини стає одним із пріоритетних напрямів державної політики України. У цьому контексті виникає потреба в конкурентоспроможних фахівцях з інформаційних технологій, які здатні до сприйняття, генерування та практичної реалізації нових наукових ідей, розроблення та використання технічних пристроїв тощо. Останнім часом набуває поширення використання ІТ як знарядь створення продуктів образотворчої діяльності, які є вираженням мистецьких задумів, засобами поширення в суспільстві певної суспільно корисної інформації, просування на ринок товарів тощо. Ця галузь застосування ІТ набула назви – комп'ютерна графіка і дизайн (КГіД). У житті суспільства КГіД займає власну нішу та охоплює всі галузі діяльності людини – культуру, освіту, медицину, інженерне проектування, будівництво, розваги тощо. Для осіб з високими дизайнерськими та системно-математичними здібностями відкриваються нові перспективи використання електронних графічних інструментів з метою візуалізації наукових концепцій; аналізу та маніпулювання складною тривимірною інформацією; поширення інформації на глобальному рівні, що дозволяє бізнесу і підприємствам обмінюватися знаннями та досвідом з міжнародною спільнотою. Фахівці з КГіД створюють динамічні географічні, топографічні, метеорологічні і екологічні карти; графічні розробки для організації роботи з інформацією для підприємств і організацій. Такі фахівці все частіше є експертами, які використовують комп'ютери та пов'язані з ними технології для створення і редагування електронних зображень.

Фахівці з комп'ютерної графіки і дизайну мають як технічну, так і мистецьку освіту; науковою основою їхньої діяльності є інженерно-технічний компонент як засіб творення дизайнерських виробів чи медіапродукції. У цьому принципова відмінність підготовки фахівців з КГіД від суто технічної чи суто мистецької освіти. Зазначене дає можливість зробити припущення, що особи, які мають високі мистецькі здібності, хист до візуалізації отримують можливість оволодіння інноваційним ІТ-інструментарієм у навчальних закладах на відповідних факультетах. Від фахівців з КГіД вимагається не тільки конкурентоздатність, мобільність, уміння організовувати професійну діяльність, а й сприйняття й поєднання досить широкого діапазону знань та адаптації в умовах динамічного розвитку науки, здатності активно використовувати інноватику, володіння навичками випереджального самонавчання тощо. З метою формування зазначених

характеристик для підготовки творчих фахівців постає потреба в розробленні адаптивної системи їхньої практично-технічної підготовки, де провідна роль відводиться науковому обґрунтуванню теоретичних і методичних основ її функціонування.

До основних професійних якостей фахівців з КГіД відносять: високий рівень фундаментальних знань, підпорядкованість освітньої парадигми розвитку суспільства і професійної діяльності; міждисциплінарності. Саме тому навчальні програми підготовки фахівців з КГіД мають забезпечувати високу якість освіти і доповнюватися міждисциплінарними і міжгалузевими програмами.

Підґрунтям вивчення та розв'язання проблеми дослідження теоретичних і методичних основ професійної підготовки фахівців з КГіД стали результати напрацювань відомих науковців у різних напрямках освіти: проблем філософії освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лутай, М. Мойсеев); системного підходу до організації навчального процесу (В. Загв'язинський, В. Кузьмін, Є. Юдін та ін.); психології освіти (Г. Балл, Л. Виготський, О. Леонтьєв, В. Моляко, Ю. Самарін, В. Семиченко, Н. Тализіна та ін.); цілісності педагогічного процесу (В. Бондар, В. Козаков, І. Лернер, В. Луговий, Ю. Мальований та ін.); педагогіки професійної освіти (В. Безрукова, Р. Гуревич, О. Дубасенюк, О. Дубинчук, Н. Кузьміна, Л. Лук'янова, В. Мадзігон, Н. Ничкало, Л. Оршанський, Л. Сидорчук, В. Тименко, А. Цина та ін.); структурування знань у змісті освіти (Б. Гершунський, В. Гінецинський, В. Ледньов, О. Щербак та ін.); застосування ІТ в освіті (В. Биков, А. Гедзик, А. Гуржій, Л. Карташова, В. Лапінський, В. Олійник, О. Спірін, та ін.).

У вітчизняній та світовій педагогіці накопичено чималий досвід дослідження проблем інтеграції, зокрема: теоретико-методологічних основ інтеграції (М. Берулава, С. Гончаренко, В. Загв'язинський, І. Козловська, О. Сергеев, М. Чапаєв та ін.), проблем розробки інтегрованих курсів (К. Гуз, В. Сидоренко, Я. Собко та ін.); інтеграції змісту навчання у професійній освіті (В. Безрукова, М. Берулава, А. Беляєва, Р. Гуревич, Б. Камінський, Д. Коломієць, М. Махмутов та ін.); інтеграції методів, форм і технологій (О. Білик, М. Корець, М. Піддячий та ін.); інтеграції загально-технічних дисциплін (Л. Сліпчишин та ін.); взаємозв'язків інтеграції і диференціації (Л. Дольникова, В. Моргун та ін.); структурування інтегрованих знань та цілісності змісту освіти (Б. Будний, В. Ільченко, А. Степанюк та ін.); застосування ІТ в освіті (А. Гуржій, В. Биков, М. Жалдак, Л. Карташова, В. Лапінський, Л. Макаренко, Ю. Рамський, О. Спірін, Ю. Триус, С. Яшанов та ін.); системний підхід до аналізу педагогічних явищ (Т. Ільїна,

В. Краєвський, І. Підласий, В. Сластьонін, Т. Тализіна та ін.). Наукові напрацювання вчених сприяли розвитку інтегративного підходу в професійній освіті та підвищенню якості підготовки фахівців комп'ютерного профілю. Водночас об'єктивна суспільна значущість якісної підготовки майбутніх фахівців з КГіД, відстеження сучасних вимог до їхніх професійних якостей дали змогу визначити низку суперечностей між:

- неперервно змінюваними вимогами ринку праці до майбутніх фахівців з КГіД та реальними теоретичним і практичним рівнями їхньої професійної підготовки;

- прискореним розвитком ІТ та потребою модернізації системи навчання майбутніх фахівців з КГіД;

- необхідністю розроблення шляхів інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД та недостатнім рівнем теоретико-методичного обґрунтування цього процесу у педагогічній теорії і практиці;

- потребою у нових спеціальностях ІТ-галузі та необхідністю оновлення змісту навчання майбутніх фахівців з КГіД;

- необхідністю інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД та неготовністю педагогів до розроблення інтегрованих курсів;

- потребою в інтенсифікації навчального процесу у ВНЗ та перенавантаженні студентів обсягом навчального матеріалу.

Усвідомлення нагальної суспільної потреби розв'язання зазначених суперечностей та недостатній рівень розроблення проблеми теоретико-методологічних і методичних основ практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **«Теоретико-методичні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження узгоджена з «Основними напрямками досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні» (2013р.), зокрема з напрямку 8: «Освітнє середовище. Інформатизація освіти», проблема для дослідження: Теоретико-методологічні і технологічні засади інформатизації освіти; напрямку 29: «Зміст, форми і технології вищої освіти».

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Львівського науково-практичного центру професійно-технічної освіти НАПН України (протокол № 7 від 10.07.2012 р.) й узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 10 від 18.12.2012 р.).

Мета дослідження – обґрунтувати теоретичні основи інтеграції змісту та розробити методичну систему практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Для досягнення мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) дослідити генезу практично-технічної діяльності фахівців у галузі інформаційних технологій.
- 2) виявити та окреслити теоретичні засади інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну та подібних.
- 3) виокремити методологічні основи формування методичної системи підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.
- 4) здійснити моделювання та розробити методичну систему практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.
- 5) експериментально перевірити ефективність застосування запропонованої методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.
- 6) розробити методичні рекомендації щодо навчання майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Об'єкт дослідження – підготовка фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Предмет дослідження – теоретичні основи інтеграції змісту, форми та методів практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Концепція дослідження. Визначено концептуальні засади інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну: інтеграція як чинник мотивації навчання; інтеграція знань як основа інтеграції змісту практично-технічної підготовки; інтеграція змісту практично-технічної підготовки на засадах принципу фундаменталізації освіти; інтегровані метапредмети як результат інтеграції змісту практично-технічної підготовки; інтеграція змісту практично-технічної підготовки як засіб формування творчої особистості; багаторівневність як реалізація інтегративного підходу до змісту практично-технічної підготовки.

Сформульовано теоретичні положення концепції практично-технічної майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну: 1) акцентування культурологічного аспекту у формуванні змісту практично-технічної підготовки фахівців профілю графіки і дизайну шляхом використання інтегративного підходу до формування змісту навчання й навчальних планів; 2) виділення системотвірного чинника практично-технічної підготовки фахівців з КГіДна основі ідей цілісності та взаємозалежності всіх її складових; 3) використання індивідуального підходу до суб'єктів навчання,

який забезпечує всебічний розвиток фахівців з КГіД відповідно до можливостей, здібностей і навчальних досягнень кожного студента; 4) скорочення кількості предметів, інтеграція їх на основі провідної ідеї підвищення якості професійної підготовки; 5) оптимальне використання потенціалу змісту практично-технічної підготовки для усунення фрагментарного мислення студентів; 6) проектування механізмів постійного оновлення знань та архівація другорядної інформації; 7) застосування інтегративного підходу не лише до формування змісту, а й методів, засобів і форм навчання; 8) створення поліпредметних комплексів знань, орієнтованих на практичні розроблення, що передбачає інтеграцію відповідних практично-технічних знань, умінь і навичок.

Актуалізація проблем проектування змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД є об'єктивною потребою сучасної неперервної професійної освіти. Вона зумовлюється такими чинниками: інтеграційним різнорівневим підходом до навчання й освіти, що забезпечує неперервне професійне вдосконалення фахівців; введенням державних і галузевих стандартів освіти на різних рівнях; упровадженням інноваційних освітніх технологій; наступністю освітніх програм; визначенням і науковим обґрунтуванням інваріантної і варіативної складових змісту навчання у процесі розроблення навчальних планів і програм.

Ключовим методологічним підходом до підготовки фахівців КГіД визначено компетентнісний. Перехід від кваліфікаційної до компетентнісної моделі фахівця передбачає, що цілі освіти пов'язуються не тільки з виконанням конкретних фахових функцій, а й з інтегрованими вимогами до результату освітнього процесу. Цей підхід відображає інтегральний прояв професіоналізму, в якому поєднуються компоненти професійної і загальної культури (рівень освіченості, достатній для самоосвіти і самостійного розв'язання пізнавальних проблем), досвід діяльності й творчості (конкретизується у певній системі знань і вмінь) та готовності до професійної діяльності. Водночас компетентнісний підхід не протиставляється традиційному, а лише доповнює його особистісним, соціальним і професійним спрямуванням.

Вирішення проблеми високорівневої практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну має враховувати гнучкість і динамічність розвитку суспільства. Постають питання раціонального формування змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД. Передусім він має стати динамічним інтегрованим механізмом, який окреслює, по-перше, практичне значення і застосування ІТ-інструментарію в вирішенні практично-технічних проблем; по-друге, використання

адаптованих методик і технології навчання. Зміст практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну навчання у ВНЗ розглядаємо як самостійну складну ієрархічну систему з власною вертикаллю та горизонталлю. Вертикаль забезпечує контент навчальних дисциплін, горизонталь – контент навчальних курсів і семестрів. Водночас навчальні дисципліни входять до навчальних курсів як елементи нижчого рівня, що є складовими горизонталі з тісними і логічними взаємозв'язками всередині кожної дисципліни та між дисциплінами (міждисциплінарні зв'язки). Слід зауважити, що при утворенні вертикалі необхідно визначити фундаментальну ідею системи та параметри підпорядкованих елементів. Задля виявлення взаємозв'язків елементів змісту як системи і з'ясування їх впливу на функціонування системи в цілому застосовується системний аналіз.

Застосування системної методології до пошуку способів інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД відповідно до загальних фундаментальних правил має свої переваги, серед яких: повне охоплення проблем та їх усебічне з'ясування; урахування складності проблем та різноманітних причин, які їх зумовлюють; урахування процесів і змін, які відбуваються в об'єкті дослідження, а також в його середовищі; прагнення до глибшого аналізу та високої ефективності розв'язання проблеми; оцінювання отриманого результату завдяки застосуванню систематично поновлюваних критеріїв якості; постійне доповнення інноваційною інформацією процесу розв'язання досліджуваної проблеми тощо.

Останнім часом підприємства, заклади, установи використовують для поширення та візуалізації власної діяльності інформаційні технології, а саме комп'ютерну графіку (КГ). Навчальні заклади також все частіше залучають КГ як потужній засіб візуалізації знань. Тобто у житті суспільства КГ набуває важливої ролі та охоплює всі галузі діяльності людини – освіту, інженерне проектування, будівництво, медицину, дозвілля тощо.

Зазначене дало змогу сформулювати такі світоглядно-філософські засади інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерної графіки і дизайну як: основною метою формування змісту практично-технічної підготовки майбутнього фахівця в контексті вироблення в нього філософсько-світоглядних уявлень є постійне оновлення знань; світогляд майбутнього фахівця формується шляхом поєднання мистецьких, гуманітарних та ІТ-дисциплін у навчальному процесі, використання інтегративного підходу; інформаційний світогляд формується на основі наявних інформаційних ресурсів та передбачає створення у суб'єкта навчання уявлення щодо цілісної картини світу; основа інформаційної

культури формується завдяки використанню системи інтегрованих знань, умінь і цінностей; оптимальність використання потенціалу змісту професійної освіти полягає в усуненні фрагментарного мислення студентів; культурологічний аспект формування змісту практично-технічної освіти реалізується шляхом використання інтегративного підходу; зміст навчального матеріалу за напрямом «Комп'ютерна графіка та дизайн» передбачає вивчення технічних і мистецьких груп дисциплін, засвоєння інтегративних комплексів знань і вмінь; світогляд формується відповідно до поетапного розвитку його структурних компонентів: інтерес – знання – цінності – ідея – ідеал – психологічна настанова на ставлення суб'єкта до об'єкта – постановка завдання і готовність до дії; оновлення критеріїв і принципів відбору знань, структурування змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД реалізуються найбільш ефективно завдяки інтеграції навчальних дисциплін у гуманістичній парадигмі освіти.

Принцип інтеграції у формуванні змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну є провідним і несе основне концептуальне навантаження. Висока динамічність, надзвичайно швидкий розвиток комп'ютерної галузі вимагають постійного узагальнення, ущільнення, систематизації та генералізації знань, що можливо лише на основі інтегративного підходу до формування змісту професійної підготовки.

Визначено соціально-педагогічні умови практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, а саме: використання інформаційних технологій для розширення потенційних можливостей розвитку фахівців, інтеграції й опрацювання різних видів інформації в соціальному середовищі; перехід проблеми взаємодії людини і машини з часткової у загально-гуманітарну, філософську проблему; з огляду на тотальність процесу комп'ютеризації; гуманізація освіти, яка розуміє людину і її діяльність як об'єктивну цінність; філософська рефлексія основних властивостей віртуального буття на рівні його теоретичного аналізу та визначення онтологічного статусу віртуальної реальності.

Загальна гіпотеза дослідження. Практично-технічна підготовка фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну буде ефективною, якщо вона, по-перше, здійснюватиметься поетапно, відповідно до логіки неперервного освітнього процесу, з опорою на сучасні концептуальні підходи до розуміння інтеграційних процесів у освіті, по-друге, зумовлюватиме якісні зрушення у показниках практично-технічної компетентності фахівця з КГіД за дотримання неодмінної умови – управління процесом її формування, по-третє, передбачатиме реалізацію особистісно орієнтованого підходу до

учасників навчального процесу, розроблення і впровадження моделі методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Рівень практично-технічної підготовки фахівців з КГІД можливо значно підвищити, якщо у ВНЗ реалізувати модель системи підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, що ґрунтується на інтеграції змісту навчання; забезпеченні логічного розвитку практично-технічних знань і вмінь; міждисциплінарних зв'язках загальної і спеціальної підготовки (знання, уміння, цінності) як підґрунтя формування практично-технічної компетентності.

Загальна гіпотеза дослідження конкретизується низкою часткових, за якими практично-технічна підготовка фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну буде ефективною, за умов:

- якщо система підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну ґрунтується на інтеграції змісту навчання; забезпеченні логічного розвитку професійних знань і вмінь; міждисциплінарних зв'язках загальної і спеціальної підготовки як засад формування практично-технічної компетентності;

- якщо на рівні професійно зорієнтованого навчання інтегративність формування його змісту виявляється у відповідній формі подання навчального матеріалу, виокремленні загальних властивостей об'єктів вивчення, створенні передумов для пролонгації навчання, самостійного опанування наступних версій програмних засобів (апаратно-програмних засобів);

- органічного поєднання відібраних для навчання знань і вмінь, з огляду на ціннісні аспекти формування особистості майбутнього фахівця;

- якщо застосовується міждисциплінарний підхід, у контексті якого кожна дисципліна є замкненою системою знань і вмінь, тобто автономною одиницею зі своїм понятійним апаратом;

- якщо у формуванні змісту реалізуються підходи: часткове збереження предметного наукового знання у змісті практично-технічної підготовки в контексті знаннєвої парадигми, зокрема забезпечення цілісності та збереження сутності навчального курсу інформатики; закладання в практично-технічну підготовку базових знань та відповідних умінь і способів навчання, навичок (другорядна і застаріла інформація постійно вилучається з навчальних курсів); розвиток у межах цивілізаційної парадигми не лише випереджального навчання, а й забезпечення наступності й неперервності фахової підготовки.

Методи дослідження: Для вирішення поставлених завдань, досягнення

мети та перевірки гіпотези використано комплекс сучасних загальнонаукових *методів*, адекватних природі феномена, який вивчається:

теоретичні: вивчення, аналіз, систематизація, порівняння та узагальнення психолого-педагогічної літератури з метою визначення стану розробленості досліджуваної проблеми; системно-структурний аналіз та педагогічне проектування, використані для виявлення особливостей підготовки та уточнення базових понять дослідження; синтез, порівняння, узагальнення, систематизація, моделювання, застосовані для визначення необхідних умов формування практично-технічних компетентностей фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну;

експериментальні – пошуковий, констатувальний і формувальний педагогічний експеримент у якому застосовані методи: емпіричні – анкетування, аудит, бесіди; обсерваційні – педагогічне спостереження, самоспостереження; прогностичні – моделювання системи підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну; статистичне опрацювання експериментальних даних з метою визначення достовірності висновків щодо ефективності авторської методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше*

теоретично обґрунтовано та розроблено концептуальні положення інтеграції змісту професійної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну; виокремлено та обґрунтовано вимоги до інтеграції змісту й отримуваних результатів практично-технічної підготовки фахівців з КГіД: сформованість цілісної системи знань і вмінь їх застосовувати; професійну компетентність; здатність до міждисциплінарного бачення і розв'язання професійних проблем; спроможність самостійно інтегрувати знання і способи мислення; вироблення навичок і вмінь виконувати професійно-творчу діяльність; гнучкість аксіосфери майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, її відкритість для подальшого розвитку; розроблено й апробовано методичну систему практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, що ґрунтується на: інтеграції змісту навчання, забезпеченні логічного розвитку практично-технічних знань й умінь, міждисциплінарних зв'язках загальної і спеціальної підготовки (знання, уміння, цінності) як підґрунті формування практично-технічної компетентності;

уточнено та конкретизовано: генезу змісту професійної діяльності фахівців з КГіД; зміст понять «міждисциплінарність» та «міждисциплінарні технології навчання»; поняття міждисциплінарності як чинника інтеграції

змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну; соціологічне підґрунтя інтеграції змісту їхньої практично-технічної підготовки; фактори впливу на формування міждисциплінарності змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД; першочергові вимоги до інтегративного навчання майбутніх фахівців з КГіД, що передбачають наявність таких аспектів: наступність і прогностичність розвитку системи знань і вмінь студентів із застосуванням відповідних організаційних форм, методів і засобів; науковість змісту практично-технічної підготовки студентів через відображення реальних зв'язків між виробництвом та сучасними ІТ; неперервність практично-технічної підготовки на основі інтегративного підходу до змісту навчання; практична спрямованість інтегративного навчання ІТ; розвиток логічного і професійного мислення студентів; системність і доступність викладу змісту навчального матеріалу;

подальшого розвитку набули: шляхи розв'язання проблеми інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну у контексті освітніх парадигм; критерії оцінювання результативності практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що розроблено й упроваджено структуру та основні елементи методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, на основі яких побудовано навчання в міжнародному навчальному закладі Комп'ютерна Академія «ШАГ»; навчально-методичні рекомендації з підготовки фахівців комп'ютерної графіки і дизайну: «Методичні аспекти інтеграції змісту професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій»; «Готовність до професійної діяльності фахівців інформаційних технологій»; «Інноваційні напрями професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій»; «Взаємодія з роботодавцями та неперервність змісту професійної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну», «Підготовка фахівців комп'ютерного профілю: компетентнісний підхід». Матеріали дослідження можуть бути використані також при створенні підручників, навчальних посібників, розробленні навчальних планів і змісту навчання окремих курсів для навчання фахівців інформаційних технологій, мистецьких спеціальностей, зорієнтованих на сучасні технології створення художніх образів, викладачів усіх спеціальностей, пов'язаних із застосуванням ІТ у процесі підвищення кваліфікації вчителів інформатики та технологій в закладах післядипломної педагогічної освіти.

Результати дослідження впроваджено в практику роботи навчальних закладів з підготовки фахівців зі спеціальностей «комп'ютерна графіка і дизайн» у Комп'ютерній Академії «Шаг» (довідка № 384 від 18.06. 2016 р.);

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет» (довідка № 886 від 19.10.2016 р.); Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/1196 від 30.06.2016); Вінницькому державному університеті (довідка № 06/33 від 02.09.2016 р.); Кіровоградському педагогічному університеті (довідка 1274/а від 28.12.2015 р.), ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (довідка № 3603/01-27 від 25.10.2016 р.); Одеському обласному інституті удосконалення вчителів (довідка № 477а від 11.10.2016 р.); Закарпатському інституті післядипломної педагогічної освіти (довідка № 213 від 11.05.2016 р.); ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України» (довідка № 01-653 від 19.10.2016 р.).

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальною базою дослідження обрано: Комп'ютерну Академію «ШАГ», Вінницький державний університет, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України», ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет», ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Кандидатська дисертація «Релятивістський розрахунок сил електронно-іонних зіткнень для багатозарядних іонів у плазмі» за спеціальністю – 01.04.05 – оптика та лазерна фізика, була захищена у 2008р., її матеріали в тексті докторської дисертації не використовуються.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження знайшли відображення в монографіях, навчальних посібниках, статтях, опублікованих у наукових фахових журналах з педагогіки, матеріалах конференцій, збірках наукових робіт.

Основні положення і результати дослідження на різних етапах виконання роботи обговорювалися і отримали позитивну оцінку на міжнародних, всеукраїнських, наукових і науково-практичних конференціях і семінарах, зокрема:

міжнародних «Проблеми професійного становлення молоді на основі духовно-моральних цінностей» (Вінниця, 2008); «Духовно-моральне виховання і професіоналізм особистості в сучасних умовах» (Вінниця–2009); «Сучасні освітні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців» (Львів, 2011); «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» (Львів, 2012); «Когнітивні процеси та творчість» (Одеса, 2012); «Проблеми особистості в сучасній науці: перспективи та результати дослідження» (Київ, 2013); «Креативні технології морального і патріотичного виховання молоді як основа успішного розвитку особистості» (Вінниця, 2013); «Психолого-педагогічні виклики сучасності: шляхи

розв'язання та новітні перспективи» (Одеса, 2013); «Особистість в єдиному освітньому просторі» (Запоріжжя, 2013); «Концептуальні основи підготовки спеціалістів: традиції та перспективи в контексті реалій сучасної освіти (Бар, 2013); «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2014); «Scientificgenesis» the 8th of August (Geneva (Switzerland), 2014); «Проблеми фахової підготовки вчителя початкової школи в контексті становлення нової української школи» (Київ, 2016); «Модернізація педагогічної освіти: виклики XXI століття» (Київ, 2016);

всеукраїнських – «Проблеми становлення сучасних концепцій освіти і виховання: філософія, психологія, педагогіка, лінгвістика, історія, економіка, комп'ютерні науки, правознавство, туризм» (Львів, 2008); «Потенціал людини: духовний, психічний і творчий вимір» (Львів, 2010); «Проблеми полікультурного виховання студентів вищих навчальних закладів» (Ужгород, 2010); «Науково-методичні основи професійного навчання дорослих в умовах ПТНЗ і виробництва» (Львів, 2012); «Творчість як спосіб пізнання дійсності: синергетична парадигма» (Київ, 2013); «Педагогічні інновації у фаховій освіті» (Ужгород, 2013); «Педагогічна освіта і наука: традиції, реалії, перспективи» (Умань, 2014); «Підготовка компетентного фахівця в умовах глобалізаційних процесів» (Умань, 2014); «Проблеми післядипломної освіти педагогів: реалізація компетентнісної парадигми в освіті як основа суспільного розвитку» (Ужгород, 2014); «Особистість в екстремальних умовах» (Львів, 2013); «Реалії та перспективи євроінтеграційного розвитку післядипломної педагогічної освіти України» (Ужгород, 2016).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 40 публікаціях, з яких: 1 – монографія, 20 статей у фахових виданнях з педагогіки; 5 статей у зарубіжних виданнях; 9 – матеріалів конференцій; 5 – навчально-методичного характеру..

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел (588 найменувань, з них 33 – іноземною мовою). Загальний обсяг дисертації становить 550 сторінки, з них – 427 сторінок основного тексту. Робота містить 13 таблиць, 33 рисунки та 4 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** сформульовано проблему дослідження, обґрунтовано актуальність теми, показано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення здобутих

результатів, охарактеризовано апробацію і впровадження отриманих у ході дослідження результатів.

У першому розділі – **«Теоретичні засади системи навчання майбутніх фахівців інформаційних технологій»** – здійснено аналітичний науковий огляд проблеми змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД, що уможливив визначення загальної гіпотези роботи, яка конкретизується низкою часткових гіпотез, зокрема: вихідні теоретико-методологічні засади системи спираються на сучасні загальнонаукові підходи – системний, синергетичний, компетентнісний, особистісно орієнтований, діяльнісний; формування змісту навчання на засадах інтегративного підходу спрямоване на забезпечення професійно-особистісного розвитку студентів; результатом упровадження інтегративного підходу є сформованість інформаційно-комунікаційної компетентності фахівців з КГіД залежно від типу навчального закладу та конкретної спеціальності. Вивчення практичного досвіду показує, що для підготовки фахівців з КГіД традиційно застосовується міждисциплінарний підхід, у контексті якого кожна дисципліна є замкненою системою знань і вмінь, тобто автономною одиницею зі своїм понятійним апаратом. Реформи в освіті істотно не вплинули на формування змісту практично-технічної підготовки, який так і залишається предметним. Новостворювані інтегровані курси та комплексні теми є переважно еклектичними, і не відповідають своїм назвам і призначенню. Як наслідок, нині все частіше порушується питання про міждисциплінарність та інтеграцію знань.

Актуалізація проблем проектування змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД є об'єктивною потребою сучасної неперервної професійної освіти. Це зумовлюється чинниками: інтеграційним різномірним підходом до навчання й освіти, що забезпечує неперервне професійне удосконалення фахівців; введенням державних і галузевих стандартів освіти на різних рівнях; упровадженням інноваційних освітніх технологій; наступністю освітніх програм; визначенням і науковим обґрунтуванням інваріантної і варіативної складових змісту навчання у процесі розроблення навчальних планів і програм. Загальні тенденції світового розвитку зумовлюють істотні зміни у системі освіти України та визначають передумови для реформування змісту практично-технічної підготовки, зокрема майбутніх ІТ-фахівців (рис. 1). Посилення ролі загальноосвітніх компонентів у професійних освітніх програмах і перехід до підготовки фахівців широкого профілю мають ураховуватися як основа формування критеріального апарату формування змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД. Уточнено критерії відбору змісту практично-технічної підготовки фахівців з КГіД. Ключовим

методологічним підходом до цього процесу визначено компетентнісний. Перехід від кваліфікаційної до компетентнісної моделі випускника передбачає, що цілі освіти пов'язуються не тільки з виконанням конкретних фахових функцій, а й з інтегрованими вимогами до результату освітнього процесу. Це відображає інтегральний прояв професіоналізму, в якому поєднуються компоненти професійної і загальної культури (рівень освіченості, достатній для самоосвіти і самостійного розв'язання пізнавальних проблем), досвід діяльності й творчості (конкретизується у певній системі знань і вмінь) та готовності до практично-технічної діяльності.

Рис. 1. Передумови реформування змісту практично-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців

Водночас компетентнісний підхід не протиставляється традиційному, а лише доповнює його особистісним, соціальним і практично-технічним спрямуваннями.

У другому розділі – «**Методологічні основи розроблення методичної системи практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну**» – визначено узагальнюючі положення використання парадигмального підходу до формування змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, а саме: часткове збереження предметного наукового знання у змісті практично-технічної підготовки в контексті знаннєвої парадигми, зокрема забезпечення

цілісності та збереження сутності навчального курсу інформатики; передбачення в практично-технічній підготовці базових знань та відповідних умінь, навичок (другорядна і застаріла інформація постійно вилучається з навчальних курсів); у межах акцентування загальнолюдських цінностей (на протипагу технократизації особистості) та етичних цінностей, зокрема основ комп'ютерної етики, гуманістичної парадигми; розвиток у межах цивілізаційної парадигми не лише випереджального навчання, а й забезпечення наступності й неперервності фахової підготовки. Визначено соціально-педагогічні умови та сформульовано загальні філософські передумови інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД. Визначено концептуальні засади інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД: інтеграція як чинник мотивації навчання; інтеграція знань як основа інтеграції змісту практично-технічної підготовки; інтеграція змісту практично-технічної підготовки на засадах принципу фундаменталізації освіти; інтегровані метапредмети як результат інтеграції змісту практично-технічної підготовки; інтеграція змісту практично-технічної підготовки як засіб формування творчої особистості; багаторівневність як реалізація інтегративного підходу до змісту практично-технічної підготовки. Сформульовано теоретичні положення концепції практично-технічної підготовки фахівців з КГіД.

У третьому розділі – **«Моделювання методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну»** – розкрито організаційні та методичні умови формування системи навчання. Визначено методологічні передумови моделювання змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД: виявлення специфіки практично-технічної підготовки фахівців з КГіД; орієнтація на прогностичні аспекти ІТ-галузі розвитку комп'ютерної галузі. Здійснено обґрунтування основ інтеграції (добір критеріїв відбору змісту та аналіз компонентів інтеграції); забезпечення логічного розвитку інтегрованої системи професійних знань і вмінь; інтеграція загальної і спеціальної підготовки (знання, уміння, цінності) як основи формування практично-технічної компетентності фахівців з КГіД; використання інтегрованих форм і методів навчання відповідно до інтегрованого змісту підготовки фахівців з КГіД; передбачення диференціації вихідних знань і конкретизація цілей підготовки фахівців. Ціннісні орієнтації в практично-технічній підготовці майбутніх фахівців з КГіД виступають рушійними силами розвитку його особистості. Відповідно розроблено модель компетентнісної підготовки фахівців з КГіД (рис. 2).

Виокремилась проблема необхідності впровадження змін у контекст існуючих підходів або пошуку нової методологічної основи.

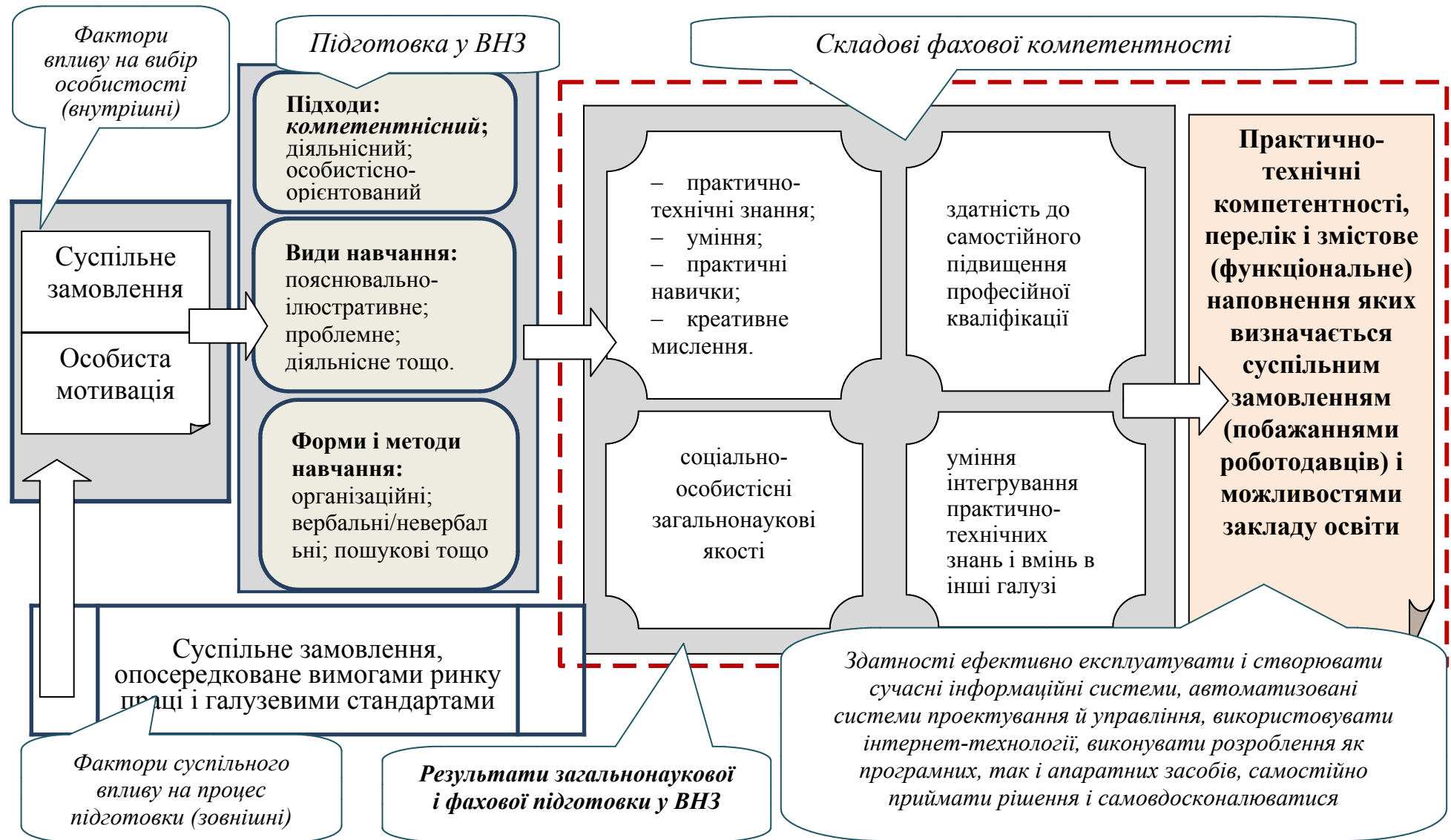

Рис. 2. Модель практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну

За реалізації інтегративної функції педагогіки, що послуговується знаннями інших наукових дисциплін, припускається можливість використання методологічних і теоретичних положень, методик, наукових підходів (зокрема, із споріднених наук) для вивчення стану сформованості практично-технічної рефлексії фахівців з КГіД, але з певними обмеженнями й додатковими роз'ясненнями. Фахівець не лише використовує знання, а вибирає певний підхід до вирішення проблемних ситуацій або створює свій, автентичний.

Таким чином, рефлексія як здатність професіонала інтегрувати досвід, теоретичні знання і дослідницький підхід із метою пошуку способів оптимального вирішення практичних проблем стає показником високого професіоналізму фахівців з КГіД.

У четвертому розділі – **«Методична система практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну»** – з'ясовано, що сутність інновацій у формуванні змісту інноваційної освіти визначається, по-перше, застосуванням міждисциплінарного системного підходу з метою створення інноваційної системи практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД; по-друге, реалізацією міждисциплінарного підходу; по-третє, прогнозуванням властивостей системи практично-технічної підготовки фахівців з КГіД.

Йдеться про системно-цільовий рівень проектування системи інтегрованого змісту з наперед заданими властивостями. Це припускає принципово нове вирішення низки методологічних і науково-методичних проблем. Оптимальним напрямом формування системи практично-технічної підготовки є інтеграція професійно та особистісно орієнтованої стратегії моделювання змісту. Розроблення методичного забезпечення викладання основ комп'ютерної графіки графічним дизайнерам вимагає врахування того факту, що в теорії мистецтва сформувалися різні підходи і поняття, які доцільно використовувати. Більше того, для усвідомленого засвоєння навчального матеріалу суб'єкти навчання повинні мати певний обсяг знань (з математики, фізики, фізіології людини тощо), що дасть їм змогу самостійно навчатися, освоювати програмні засоби. Навчання, спрямоване на свідоме засвоєння навчального матеріалу, може бути ефективним у разі подання навчального матеріалу як в електронному вигляді, так й у формі паперового навчального посібника невеликого обсягу, в якому концентруватимуться необхідні теоретичні відомості.

Таким чином, у процесі створення системи навчання цифрового опрацювання зображень потрібно не лише добирати зміст навчання та ілюстративний матеріал, а й створювати візуальні й вербальні конструкції.

Метою підготовки майбутніх комп'ютерних дизайнерів є, з технічної боку, навчання їх прийомів коригування (ретушування недоліків, додавання деталей, відсутніх на RAW-зображенні), встановлення необхідної (за задумом автора) кольорової гами і добір фотографічної широти засобу відтворення зображення з метою отримання запланованого естетичного впливу. Педагогічні вимоги до результатів практично-технічної підготовки, що реалізується шляхом інтегративного навчання майбутніх фахівців з КГіД, передбачають дотримання таких критеріїв:

- 1) наступність і прогностичність розвитку системи знань й умінь, формування компетентності студентів із застосуванням відповідних організаційних форм, методів і засобів;
- 2) науковість змісту підготовки студентів через відображення реальних зв'язків між виробництвом та сучасними комп'ютерними технологіями;
- 3) неперервність підготовки на основі інтегративного підходу до змісту навчання;
- 4) практична спрямованість інтегративного навчання ІТ;
- 5) розвиток логічного і практично-технічного мислення студентів;
- 6) системність і доступність викладу змісту навчального матеріалу.

До основних завдань розроблення науково-методичного забезпечення інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх ІТ-фахівців належать: добір матеріалів індивідуальних семестрових завдань для самостійної роботи студентів та виконання контрольних робіт; забезпечення логічної послідовності створення науково-методичних розроблень та упровадження їх у практику; забезпечення навчально-методичними матеріалами, узгодженими для всіх ступенів навчання; підвищення професійного рівня викладачів та розвиток науково-технічної та науково-педагогічної творчості; створення інтегрованих навчальних планів; розроблення методичних матеріалів для самостійного опрацювання літератури, написання курсових робіт і дипломних проектів; створення і апробація науково-методичної та навчальної літератури, удосконалення навчальних програм; формування науково-методичної бази для залучення студентів до навчальної роботи.

Вищевикладені положення конкретизовано на прикладі спеціалізації «Комп'ютерна графіка і дизайн» за спеціальністю «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» галузі знань «Інформаційні технології». Зміст навчального матеріалу за спеціалізацією «Комп'ютерна графіка та дизайн» передбачає вивчення низки дисциплін, які умовно можна розподілити на такі три групи.

1. Дисципліни технічного спрямування (інструментарій комп'ютерної

графіки AdobePhotoshop / Illustrator; професійна комп'ютерна графіка AdobePhotoshop / Illustrator; видавничі системи QuarkXPress і AdobeInDesign; підготовка макетів до друку; розроблення веб-сторінок засобами XHTML / CSS; обробка відео та звуку в AdobeAfterEffects).

2. Дисципліни мистецького характеру (художня реалізація в малюнку; історія мистецтва; теорія дизайну).

3. Інтегративні комплекси знань і вмінь (цифрова фотографія; креатив у рекламі; ергономіка та промоушн веб-сайтів; моделювання в середовищі Autodesk 3dsStudiomax).

Дисципліни технічного профілю є своєрідними інтегрованими курсами або поліпредметними комплексами, які внаслідок стрімкого розвитку об'єктів вивчення потребують постійного наукового корегування й дидактичного обґрунтовування, оскільки зміст навчання має формуватися відповідно до практичних потреб.

У процесі вивчення дисциплін технічного характеру формуються інструментальні й загальнопрофесійні компетентності (інструментарій комп'ютерної графіки AdobePhotoshop / Illustrator; професійна комп'ютерна графіка AdobePhotoshop / Illustrator; видавничі системи QuarkXPress і AdobeInDesign; підготовка макетів до друку; розроблення веб-сторінок засобами XHTML / CSS; обробка відео та звуку в AdobeAfterEffects). У результаті формуються практично-технічні компетентності. Успішну підготовку майбутнього ІТ-фахівця спеціалізації «Комп'ютерна графіка і дизайн» визначають такі компетентності: фундаментальна підготовка; мистецька підготовка з урахуванням сучасних інновацій; практично-технічно спрямована психолого-педагогічна підготовка. Авторська методична система практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну забезпечує можливість постійного оновлення знань та вдосконалення практичних умінь і навичок, вироблення у студентів якостей і рис мобільних, конкурентоспроможних фахівців (рис. 3).

Основними результатами створення й застосування методичної системи навчання фахівців з КГіД вважаємо такі: сформованість цілісної системи знань і вмінь застосовувати свою практично-технічну компетентність у професійній діяльності; здатність до міждисциплінарного бачення і вирішення професійних проблем; спроможність самостійно інтегрувати знання і способи мислення; вироблення навичок і вмінь здійснювати практично-технічну діяльність.

Рис. 3. Компоненти методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну

Результатом фахової підготовки має стати не лише належна кваліфікація спеціалістів з КГіД, а сформована на їх основі практично-технічна компетентність. Доцільність застосування інтегративного підходу зумовлена необхідністю забезпечення неперервності й цілісності професійного розвитку майбутніх фахівців з КГіД, поєднання традиційного й інноваційного навчання, розуміння інтеграції як сутнісної характеристики освіти, орієнтації освіти кожного студента на самопізнання, саморозвиток, самовиховання і самореалізацію.

За використання інтегративних поліпредметних комплексів, зміст яких формується на основі інтегративно-проблемного підходу, практично-технічна підготовка майбутніх фахівців з КГіД пов'язується з професійною діяльністю в ІТ-галузі й забезпечує базис для формування практично-технічних компетентностей і наступного самовдосконалення фахівця (рис. 3).

У п'ятому розділі – **«Планування та проведення педагогічного експерименту»** – виокремлено й експериментально перевірено педагогічні умови застосовування розробленої методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, основними з яких є такі: 1) планування навчального процесу з використанням міжпредметних зв'язків, інтегрування змісту навчальних дисциплін; 2) використання навчальних завдань компетентнісного спрямування, для виконання яких студенти мають застосовувати знання й уміння з різних навчальних дисциплін; 3) система тренувальних вправ, що сприяє формуванню орієнтовної основи діяльності студента на виробничій практиці; 4) завчасне планування виробничої практики – студент визначається з місцем її проходження за 6 місяців до її початку, що надає йому можливість обрати зміст навчання, який відповідатиме його конкретній діяльності в процесі проходження практики.

Як і будь-який педагогічний процес, виробнича практика має бути керованим процесом, моніторинг якого необхідно здійснювати й отримані результати використовувати з метою корегування педагогічних впливів. Виходячи з тривалості і масовості вияву ознак, можна виокремити дві групи критеріїв успішності підготовки фахівців з КГіД, які умовно називаємо «інтегральними» та «локальними». Інтегральні – група критеріїв, у яких відображається сума педагогічних впливів, здійснених у різний час, з використанням різних методів, прийомів та за різних умов, у навчанні різних дисциплін.

Локальними в контексті дослідження є критерії, за допомогою яких виокремлюють ознаки, які є ситуативними виявами складових професійної готовності, і які характеризують теж досить стійкі особистісні утворення. Їх вияви можуть бути джерелом оперативних даних, які характеризують рівень

навченості суб'єкта навчання, зокрема після завершення вивчення певного навчального курсу. Критерії розглянуто також з огляду на можливості реалізації процедур отримання експериментальних даних для визначення рівня вияву кожного з них. Виокремлено як найважливіші такі: 1) успішна практично-технічна діяльність фахівців з КГіД (робота або продовження навчання за отриманим фахом); 2) якості, виявлені суб'єктом навчання в процесі проходження виробничої практики; 3) загальна оцінка за виробничу практику; 4) швидкість включення практиканта в діяльність на робочому місці; 5) рівень самостійності діяльності на робочому місці (за оцінкою керівника виробничої практики; самооцінкою); 6) якість заповнення практикантом звітної документації.

Серед ознак якості практично-технічної підготовки фахівців з КГіД у навчальному закладі на етапі проходження ними виробничих практик, критерії яких та джерела отримання даних подано в Таблиці 1, використано дві ознаки, значення яких визначаються з використанням унормованих методів і критеріїв. Це, зокрема, загальна оцінка за виробничу практику, яка визначається згідно з критеріями, поданими в ОПП спеціальності, і якість заповнення практикантом звітної документації.

Використання зазначених ознак сприяє уникненню грубих помилок і забезпечує, на нашу думку, загальну валідність даних.

Педагогічний експеримент проводився упродовж 2012-2016 рр. На пілотному етапі експерименту дані отримувались за результатами аналізу атестатів, поданих до шести закладів освіти, споріднених за профілем навчання (626 осіб, вибірка «А») й атестатів, поданих вступниками до Комп'ютерної Академії ШАГ протягом 2011 і 2012 років (110 осіб, вибірка «Б»). Як індикатор використовувалися оцінки атестату про середню освіту. Результати опрацювання даних подано на рисунку 4.

Оцінювання вибірок за критерієм Пірсона χ^2 однозначно свідчить на користь нульової статистичної гіпотези, а саме: можна вважати, що обидві вибірки з надійністю 0,95 належать одній генеральній сукупності, а вибірку Б можна вважати репрезентативною. На наступних етапах експерименту в якості контрольних було використано дані, отримані у 2012-2014 рр., до початку формувальної частини педагогічного експерименту (Контрольна Група, «КГ», кількість задіяних студентів – 199 осіб). Дані, отримані на формувальному етапі експерименту, що проводився у 2013-2015 рр., після впровадження в практику системи вищеописаних навчальних впливів, використано для визначення ефективності запропонованих педагогічних впливів і суттєвості отриманих результатів (Експериментальна група, «ЕГ», кількість задіяних студентів – 213 осіб). Відмінності між розподілами частот оцінок, отриманими для експериментальної і контрольної груп, найбільш

яскраво виявляються в тому, що максимум розподілу частот оцінок для контрольних груп припадає на оцінку 8, а для контрольних груп – на оцінку 10 за 12-бальною шкалою.

Таблиця 1

Критерії визначення ефективності практично-технічної підготовки,
джерела та методи отримання даних

	Критерії	Рівні вияву ознаки	Джерело даних	Метод отримання даних	Методи опрацювання й аналізу
Інтегральні	Успішна фахова діяльність випускника ВНЗ (робота або навчання за фахом)	Високий Достатній Середній Початковий	Моніторинг діяльності випускника після закінчення ВНЗ, випускник	Збирання об'єктивних даних (місце роботи, навчання)	Аналіз гістограм, побудованих для даних, отриманих протягом кількох років
	Самооцінка можливості успішної власної діяльності на робочому місці		Студент	Анкетування	Аналіз гістограм, порівняння
	Загальна оцінка за виробничу практику		Документи	Аналіз документів	Графічний аналіз, статистичне опрацювання
Локальні	Швидкість включення практиканта в діяльність на робочому місці	Швидко Із невеликою затримкою Повільно Невизначено	Керівник практики	Спостереження керівника практики, наставника, аналіз документації	Статистичне опрацювання
	Рівень самостійності на робочому місці	Високий Достатній Середній Початковий	Документація керівника практики	Аналіз документації	Порівняння, статистичне опрацювання
	Якість заповнення практикантом звітної документації	Високий Достатній Середній Початковий	Документація практиканта. Документація навчального закладу	Аналіз документації практиканта і наставника (керівника практики)	Статистичне опрацювання

Таким чином можна дійти висновку, що впровадження навчання за експериментальною методикою забезпечило в експерименті покращання результатів навчання приблизно на 2 бали. Графічне подання результатів опрацювання даних формульованого експерименту (рис. 5) показує, що в експериментальних групах суттєво збільшилася кількість студентів, які отримують позитивні результати в навчанні. Важливою також є повна

відсутність оцінок, близьких до нижньої межі.

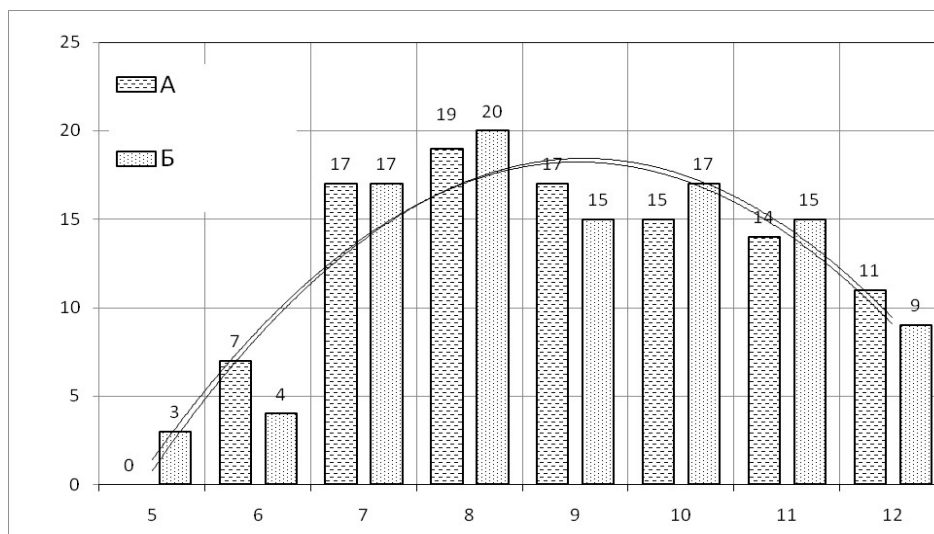

Рис. 4. Відносні частоти оцінок у вибірках А і Б для категорій 3...12

Для оцінювання впливу систематизації навчального матеріалу з урахуванням міжпредметних та внутріпредметних зв'язків було виконано порівняння даних, отриманих у процесі навчання математичного аналізу як однієї з найскладніших навчальних дисциплін, матеріал якої, разом з тим, має найбільшу кількість застосувань у дисциплінах практично-технічного спрямування. На рисунках 6 і 7 подано результати опрацювання успішності студентів. На перших заняттях виконувався контрольний зріз рівнів залишкових знань з математики (на рисунках 6 і 7 його результати відображено як «вхідний контроль»). Оскільки курс двосеместровий, то подано кілька оцінок, відстежуючи які можна дійти висновку щодо закономірно позитивної динаміки підвищення результатів успішності студентів з достатнім і середнім рівнями навчальних досягнень, і значною динамікою для групи студентів, які на початку продемонстрували середній і високий рівні залишкових знань (рис. 5).

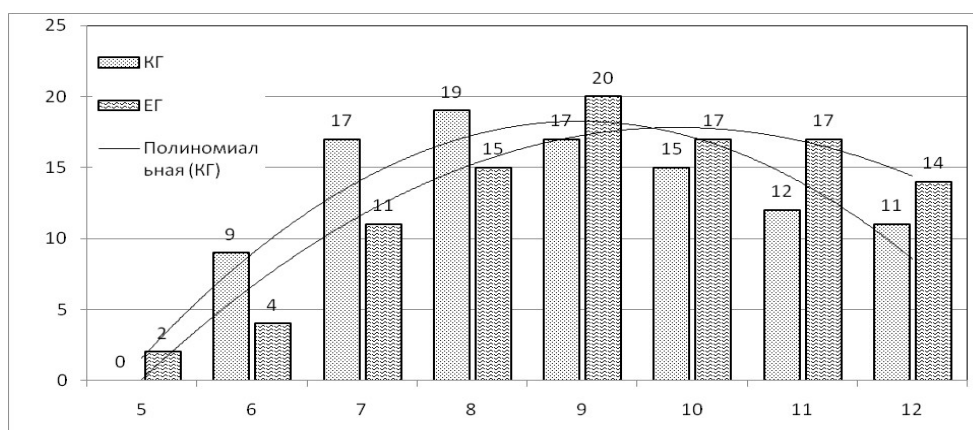

Рис. 5. Відносні частоти (у %) оцінок для вибірок КГ і ЕГ для категорій

Зазначена ситуація є практично стандартною для традиційної організації навчання.

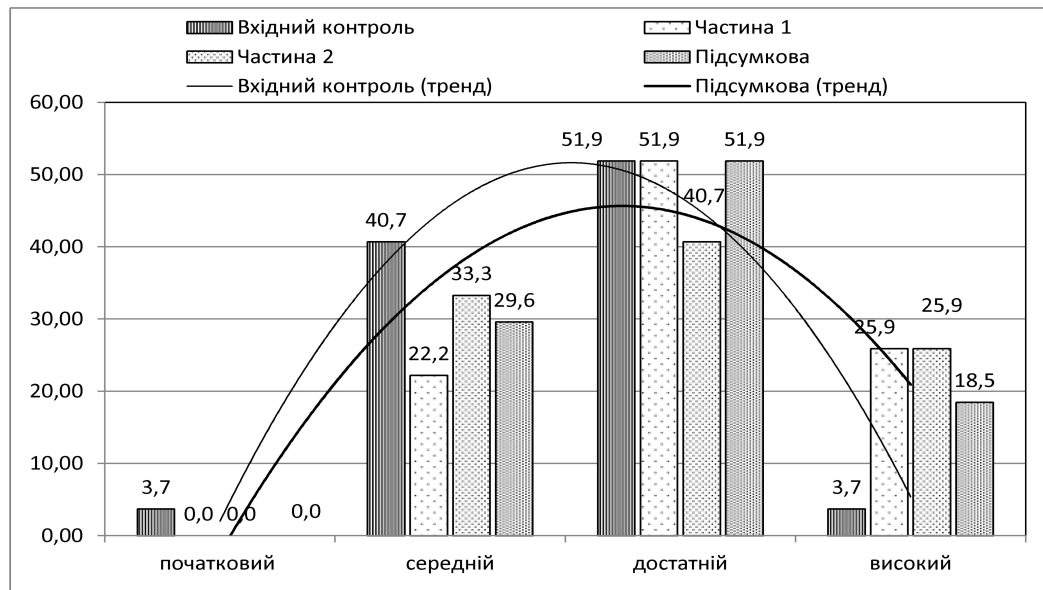

Рис. 6. Динаміка змін рівнів навчальних досягнень студентів контрольних груп

Для експериментальної групи маємо динаміку, яка суттєво відрізняється від традиційної (рис. 7). Спостерігається значне збільшення частки оцінок достатнього й високого рівня, стає менш помітним екстремум розподілу оцінок, оскільки він зміщується в результаті навчання до категорії «високий», з'являється суттєва позитивна динаміка.

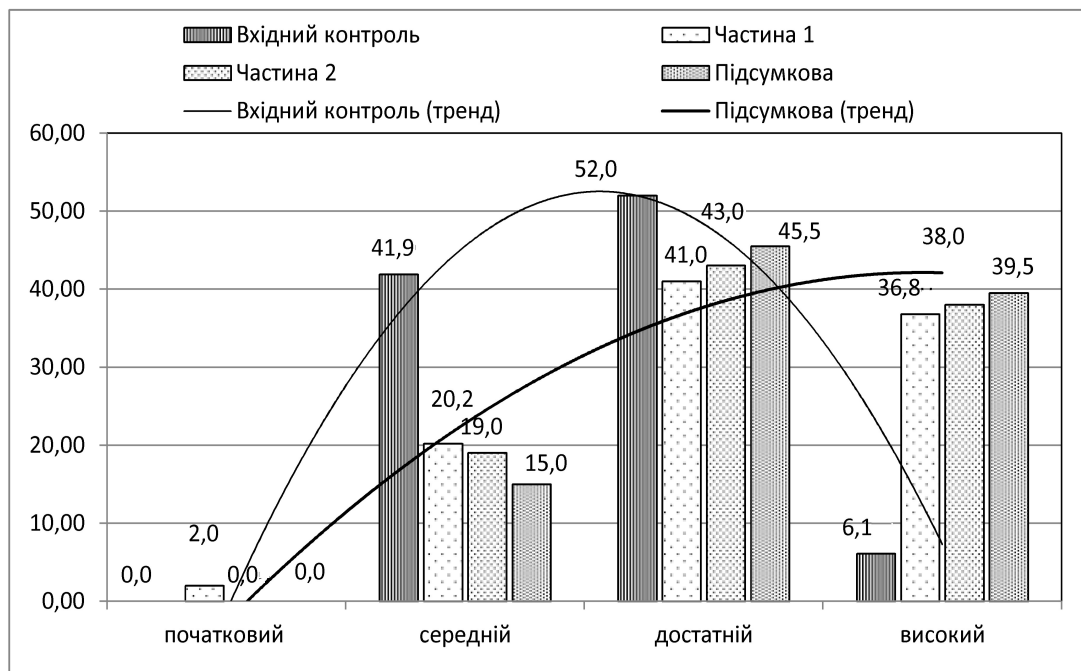

Рис. 7. Динаміка змін рівнів навчальних досягнень студентів експериментальних груп

Оскільки оцінка, умовно названа «підсумкова» отримувалася шляхом

оцінювання виконання студентами контрольного завдання, наближеного до практичного, порівнюючи рисунки 6 і 7 можна також дійти висновку, що в результаті експериментального навчання підвищується здатність студентів до практичного застосування набутих знань.

Загальна оцінка за виробничу практику (виконання творчих завдань на робочому місці дизайнера) формується як узагальнююча (за технологічну практику, переддипломну практику, звітну документацію) і базується значною мірою на нормативних документах (ОКХ, ОПП, кваліфікаційні характеристики тощо), тому ця ознака може вважатись інтегративною. Унормованість критеріального апарату ознаки забезпечує інваріантність способу віднесення значень до відповідних груп, тому за цією ознакою найбільш доцільно порівнювати дані, отримані в різних навчальних закладах.

Порівняння загальних оцінок за виробничу практику студентів контрольних і експериментальних груп (рис. 8) однозначно свідчить на користь застосування інтегративних підходів до формування практично-технічних знань майбутніх ІТ-фахівців, оскільки наявне суттєве покращення якості практично-технічної підготовки, отриманої студентами в процесі експериментального навчання.

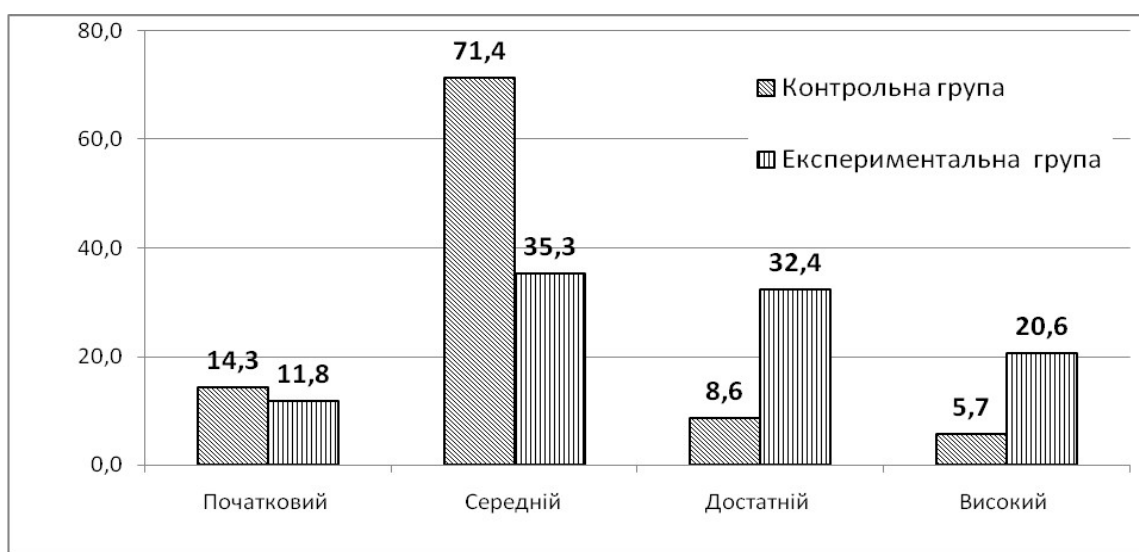

Рис. 8. Порівняння загальних оцінок, отриманих за виробничу практику студентами контрольних і експериментальних груп

Крім загальної оцінки за виробничу практику, з метою визначення доцільності застосовування запропонованої методичної системи практично-технічної підготовки було використано й деякі інші дані, зокрема швидкість включення студента (практиканта) у діяльність на робочому місці і оцінка рівня самостійності його діяльності.

За результатами виконаних досліджень розроблено й опубліковано

методичні рекомендації щодо підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну. Висвітлено особливості практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну в умовах компетентнісного підходу та можливості інтегративного підходу до формування змісту практично-технічної підготовки.

Аналіз результатів педагогічного експерименту підтвердив ефективність розробленої методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну. Визначено, що ефективність її використання підвищується за рахунок забезпечення практичних потреб суб'єктів навчання та врахування динамічного розвитку ІТ.

У межах поставлених завдань виконане дисертаційне дослідження можна вважати завершеним.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети та завдань дисертаційного дослідження здійснено теоретичне узагальнення та практичне вирішення наукової проблеми теоретичного обґрунтування та розроблення методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, що враховує практичні вимоги інформаційного суспільства та потреби ВНЗ відповідних профілів до організації навчального процесу. У ході дослідження поставлена мета досягнута, всі завдання виконано, загальна та часткові гіпотези дістали підтвердження та отримано такі основні результати.

1. Дослідження генези змісту практично-технічної діяльності фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну уможливило визначення загальної гіпотези роботи, яка конкретизується низкою часткових гіпотез, зокрема: вихідні теоретико-методологічні практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну спираються на сучасні загальнонаукові підходи – системний, синергетичний, компетентнісний, особистісно орієнтований, діяльнісний; формування змісту навчання на засадах інтегративного підходу спрямоване на забезпечення професійно-особистісного розвитку студентів; результатом упровадження інтегративного підходу є сформованість інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну залежно від типу навчального закладу та конкретної спеціальності.

2. Виявлено та окреслено теоретичні засади розроблення методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, що уможливило визначення загальної гіпотези роботи та її підтвердження: практично-технічна підготовка майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну буде ефективною, якщо вона, по-перше,

здійснюватиметься поетапно, відповідно до логіки неперервного освітнього процесу, з опорою на сучасні концептуальні підходи до розуміння інтеграційних процесів у освіті, по-друге, зумовлюватиме якісні зрушення у показниках професійної компетентності ІТ-фахівця за дотримання неодмінної умови – управління процесом її формування, по-третє, передбачатиме реалізацію особистісно орієнтованого підходу до учасників навчального процесу, розроблення і впровадження моделі інтеграції змісту практично-технічної підготовки. Рівень практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну можливо значно підвищити, якщо в системі ВНЗ реалізувати модель методичної системи практично-технічної підготовки, що ґрунтується на інтеграції змісту навчання; забезпеченні логічного розвитку практично-технічних знань і вмінь; міждисциплінарних зв'язках загальної і спеціальної підготовки (знання, уміння, цінності) як засад формування практично-технічної компетентності.

3. Розкрито глибше розуміння компетентнісного підходу у розробленні авторської методичної системи, з'ясовано його функції у ВНЗ, серед яких: операційна, що передбачає виявлення системи знань, умінь і навичок, видів готовності студента, які визначають його компетентність і гарантують вирішення професійних, соціальних та особистісних завдань; діяльнісно-технологічна, що спрямована на конструювання змісту навчання діяльнісного типу, максимальне наближення до майбутньої сфери діяльності студента, розроблення і впровадження у навчальний процес завдань, способи вирішення яких відповідають технологіям практично-технічної діяльності; виховна, до завдань якої належить посилення виховної складової освітнього процесу, формування у студентів організаторського та управлінського досвіду, культури особистісного і професійного спілкування; діагностична, що передбачає розроблення більш ефективної системи моніторингу якості навчально-освітнього процесу, зокрема діагностики рівнів сформованості практично-технічних компетентностей.

4. У процесі виокремлення методологічних основ інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну було з'ясовано, що інтеграцію слід розглядати як пріоритетну форму організації змісту освіти, важливу методологічну категорію, спрямовану на забезпечення цілісності освітнього процесу, освітніх систем і всієї системи освіти. Визначено узагальнюючі положення використання парадигмального підходу до формування змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, а саме: часткове збереження предметного наукового знання у змісті практично-технічної підготовки в контексті знаннєвої парадигми, зокрема забезпечення цілісності та збереження сутності

навчального курсу інформатики; впровадження в навчальний процес базових знань, умінь і навичок (другорядна і застаріла інформація постійно вилучається з навчальних курсів); в межах акцентування загальнолюдських цінностей (на противагу технократизації особистості) та етичних цінностей, зокрема основ комп'ютерної етики, гуманістичної парадигми; розвиток у межах цивілізаційної парадигми не лише випереджального навчання, а й забезпечення наступності й неперервності фахової підготовки. Сформульовано загальні філософські передумови інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну. Визначено соціально-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

5. У розробленій методичній системі практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну на засадах інтеграції змісту навчального матеріалу було виявлено специфіку підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, визначено методологічні передумови моделювання змісту практично-технічної підготовки відповідних фахівців, а саме: орієнтація на прогностичні аспекти розвитку ІТ-галузі, необхідність урахування специфіки сприйняття деяких понять особами з різною освітою (художньою, гуманітарною і технічною). Здійснено обґрунтування основ (передумов, сутності) інтеграції (добір критеріїв добору змісту та аналіз елементів інтеграції); забезпечення логічного розвитку інтегрованої системи практично-технічних знань і вмінь; інтеграція загальної і спеціальної підготовки (знання, уміння, цінності) як основи формування практично-технічної компетентності фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну; використання інтегрованих форм і методів навчання відповідно до інтегрованого змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну; виникнення нової якості в процесі інтеграції з огляду на методологічний принцип розвитку; передбачення диференціації вихідних знань і конкретизація загальнопрофесійних цілей практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.

6. Експериментальна перевірка ефективності застосування запропонованої авторської методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну показала, що інтеграція змісту практично-технічної підготовки має передбачати забезпечення взаємозв'язку теоретичних і методичних основ інтеграції, визначення інтегративних чинників і дослідження їх впливу на формування особистості студента.

7. Виокремлено й експериментально перевірено педагогічні умови застосування розробленої авторської методичної системи практично-

технічної підготовки, основними з яких є: планування навчального процесу з використанням міждисциплінарних зв'язків, інтегрування змісту навчальних дисциплін; використання навчальних завдань компетентнісного спрямування, для виконання яких студенти мають застосовувати знання й уміння з різних навчальних дисциплін. Аналіз результатів педагогічного експерименту підтвердив ефективність розробленої методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну. Доведено, що ефективність її використання підвищується за рахунок забезпечення практичних потреб суб'єктів навчання та врахування динамічного розвитку ІТ.

Перспективним вважається розроблення дидактико-методичного ресурсу з інтеграції предметів професійно-орієнтованого циклу майбутніх фахівців з орієнтуванням на вітчизняні та європейські стандарти освіти.

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у таких публікаціях автора:

Монографія

1. Корчевський Д. О. Інтеграція змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій: теорія і практика : монографія / Д. О. Корчевський. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – 464 с.

Статті у наукових фахових виданнях

1. Корчевський Д. О. Інноваційна діяльність навчальних закладів недержавної форми власності як педагогічна проблема / Д. О. Корчевський // Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2012. – № 11 (94). – С. 94-98.

2. Корчевський Д. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Д. Корчевський // Педагогіка і психологія професійної освіти : науково-методичний журнал. – 2013. – № 4. – С. 120-129.

3. Корчевський Д. О. Філософські аспекти інтеграції змісту підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Вісник Черкаського університету, серія педагогічні науки. – 2013. – № 40 (293). – С. 69-75.

4. Корчевський Д. Парадигмальний підхід до інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Дмитро Корчевський // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини ред. кол. : Побірченко Н. С. (гол. ред.) [та ін.]. – Умань : ФОП Жовтий О.О.,

2013. – Випуск 8. – Частина 2. – С. 60-68.

5. Корчевський Д. О. Проблема формування змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю: інтегративний підхід / Д. О. Корчевський // Нові технології навчання. – 2013. – № 76. – С. 205-209.

6. Корчевський Д. О. Інтеграція знань як провідна тенденція формування змісту професійної підготовки фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Нові технології навчання. – 2013. – № 78. – С. 153-158.

7. Корчевський Д. О. Філософсько-методологічні аспекти інтеграції змісту професійної підготовки фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Випуск 39 / редкол. : І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – Київ–Вінниця : ТОВ «Планер», 2014. – С. 281-285.

8. Корчевський Д. О. Світоглядно-філософські засади інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерної графіки та дизайну // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / редкол. : В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – Випуск 21. – С. 141-147.

9. Корчевський Д. О. Філософські аспекти інтеграції змісту підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Випуск 24 : зб. наук. праць / за науковою ред. академіка В. І. Бондаря. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – С. 104-110.

10. Корчевський Д. О. Концептуальні засади інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2014. – Випуск 5 (77). – С. 96-102.

11. Корчевский Д. А. Социально-педагогические аспекты профессиональной подготовки специалистов компьютерного профиля // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. – Випуск 41 / редкол. : В. І. Шахов (голова) [та ін.]. – Вінниця : ТОВ Нілан ЛТД. – Випуск № 41. – 2014. – С. 386-391.

12. Корчевський Д. О. Сутність та особливості формування змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Наука і освіта ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». – Випуск 1. Наука і освіта. – 2015. – С. 92-98.

13. Корчевський Д. О. Методологічні передумови моделювання інтеграції змісту підготовки майбутніх фахівців інформаційних технологій / Д. О. Корчевський // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2015. – Випуск 27. – С. 164-170.

14. Корчевський Д. О. Методологічні принципи інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців інформаційно-комунікаційних технологій / Д. О. Корчевський // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Випуск 27 : зб. наук. праць / за науковою ред. академіка В. І. Бондаря. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 71-78.

15. Корчевський Д. О. Психолого-педагогічні засади інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій / Д. О. Корчевський // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 55 : зб. наук. праць / за науковою ред. академіка В. І. Бондаря. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – С. 102-108.

16. Корчевський Д. О. Особливості формування змісту професійно-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайн / Д. О. Корчевський // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – 2016. – № 10. – С. 68-72.

17. Корчевський Д. О. Проблеми інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій в контексті експериментального дослідження / Д. О. Корчевський // «Педагогічний дискурс». Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький, 2016. – Випуск 21. – С. 63-69.

18. Корчевський Д. О. Критерії відбору змісту професійної підготовки фахівців комп'ютерного профілю / Д. О. Корчевський // Науково-педагогічний журнал Обрії. 2(43), 2016. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – С. 68-72.

19. Корчевський Д. О. Методологічні засади інтеграції змісту підготовки фахівців з інформаційних технологій та шляхи їх реалізації на практиці / Д. О. Корчевський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – № 7 (135). – 2016. – С. 3-7.

20. Корчевський Д. О. Методична система професійної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну / Д. О. Корчевський // Наукові записки : збір. наукових статей ; М-во освіти і науки України, Національний пед. ун-т імені М. П. Драгоманова : упор. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во

НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – Випуск СХХХ (130). – С. 150-158 (Серія «Педагогічні науки»).

Праці, опубліковані за кордоном

21. Корчевский Д. А. Научно-педагогические подходы к формированию содержания профессиональной подготовки будущих специалистов компьютерного профиля / Д. А. Корчевский // Социально-гуманитарный вестник Юга России. – 2013. – № 11 (42). – С. 64-73.

22. Корчевский Д. А. Профессиональная подготовка специалистов компьютерного профиля: интегративный и компетентностный подходы // Молодой ученый. Ежемесячный научный журнал. – 2013. – № 11 (58), Часть 4. – С. 614-617.

23. Корчевский Д. Шляхи впровадження концептуальних засад інтеграції змісту навчання фахівців комп'ютерного профілю / Д. Корчевський // Inovacne-informacny priestor vovzdelavacej a vedeckej cinnosti. problem organizacnych funkcií, vyplnenie a perspektivy rozvoja. Medzinarodna vyskumna a vedecko-prakticka konferencia. – Kosice. – November 19-21, 2014. – С. 147-151.

24. Корчевский Д. А. Методологическое обоснование интеграции содержания профессиональной подготовки специалистов информационно-компьютерных технологий в контексте основ философии / Д. А. Корчевский // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences. – Austria, Vitna, 2015. – № 7–8 (July – August). – P. 49-52.

25. Korchevsky D. O. Integrative trends of the construction contents of the professional training in information and communication technologies. Středoevropský věstník pro vědu a výzkum D. O. Korchevsky. – Praha : Publishing house Education and Science 2015. – NR 7 (20). – P. 68-74.

Праці апробаційного характеру

26. Корчевський Д. О. Підготовка фахівців комп'ютерного профілю: компетентнісний підхід : методичні рекомендації / Д. О. Корчевський. – Львів : Сполом, 2012. – 20 с.

27. Корчевський Д. О. Особливості інтеграції змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю // Розвиток професійно-технічної освіти на регіональному рівні: проблеми, рішення, перспективи : тези XII Педагогічних читань пам'яті В. П. Жука (27 листопада 2013 р.). – Львів : Сполом, 2013. – С. 34-36.

28. Корчевський Д. О. Професійна підготовка фахівців у галузі інформаційних технологій / Д. О. Корчевський // Психолого-педагогічні виклики сучасності: шляхи розв'язання та новітні перспективи : збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції:

(5-6 квітня 2013 р., м. Одеса). – Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2013. – С. 93-96.

29. Корчевський Д. Інноваційна діяльність навчальних закладів недержавної форми власності / Д. О. Корчевський // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : збірник наукових праць третьої Міжнар. наук.-практ. конф. : [в 2 ч.]. Ч. 2. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України [та ін.] : [за ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало]. – Львів : ЛДУБЖД, 2012. – С. 196-200.

30. Корчевський Д. Сучасні тенденції формування змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / Д. Корчевський // Особистість в екстремальних умовах : збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (7-8 листопада 2013). – Ч. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2013. – С. 133-135.

31. Корчевський Д. О. Педагогічні засади реалізації змісту професійної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / О. Д. Корчевський // Міжнародний науковий вісник : збірник наукових праць / ред. кол. І. В. Артьомов (голова) [та ін.]. – Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2014. – Випуск 2 (9). – С. 224-233

32. Корчевський Д. О. Інтеграція змісту навчання фахівців комп'ютерного профілю: концептуальний підхід / Д. О. Корчевський // Особистість в екстремальних умовах : збірник статей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 травня 2015). – Львів : ЛДУ БЖД, 2015. – С. 288-292.

33. Корчевский Д. А. Концептуальные основы интеграции содержания профессиональной подготовки специалистов по информационным технологиям / Д. А. Корчевский // Электронный периодический рецензируемый научный журнал «SCI-ARTICLE.RU» <http://sci-article.r>. № 21 (май). – 2015. – С. 49-51

34. Корчевський Д. О. Розвиток особистості фахівця комп'ютерного профілю в умовах компетентнісного підходу / Д. О. Корчевський // IV Міжнародний освітній Форум : «Особистість в єдиному освітньому просторі» 14-26 квітня 2013 р. (м. Запоріжжя, у режимі інтернет-конференцій) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://forumzr.usoz.ua/indexykonferencija_2/0-5

35. Корчевський Д. О. Розвиток творчого мислення фахівців комп'ютерного профілю в умовах інтеграції / Д. О. Корчевський // Творчість як спосіб пізнання дійсності: синергетична парадигма : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20 березня 2013 р., м. Київ. – Київ : Інститут

обдарованої дитини, 2013. – Освіта та розвиток обдарованої особистості. – № 3 (10). – С. 9-10.

36. Корчевський Д. О. Підготовка фахівців комп'ютерного профілю: компетентнісний підхід : методичні рекомендації / Д. О. Корчевський. – Львів : Сполом, 2012. – 20 с.

37. Корчевський Д. О. Методичні аспекти інтеграції змісту професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій : методичні рекомендації / Д. О. Корчевський. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 28 с.

38. Корчевський Д. О. Готовність до професійної діяльності фахівців інформаційних технологій : методичні рекомендації / Д. О. Корчевський. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – 24 с.

39. Корчевський Д. О. Інноваційні напрями професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій: методичні рекомендації / Д. О. Корчевський. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 22 с.

40. Корчевський Д. О. Взаємодія з роботодавцями та неперервність змісту професійної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну : методичні рекомендації / Д. О. Корчевський. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – 32 с.

АНОТАЦІЇ

Корчевський Д. О. Теоретико-методичні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02. – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017.

У дисертації запропоновано авторську модель методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну. Відповідно до поставленої мети та задач здійснено теоретичне узагальнення та практичне вирішення наукової проблеми обґрунтування системи підготовки фахівців з КГіД, що враховує практичні вимоги інформаційного суспільства та потреби ВНЗ відповідних профілів до організації навчально-виховного процесу та отримано такі основні результати: систематизовано вітчизняний і зарубіжний досвід з проблеми розроблення системи підготовки фахівців з КГіД; уточнено термінологічний апарат; уточнено генезу змісту практично-технічної діяльності фахівців у галузі інформаційних технологій;

виявлено та окреслено теоретичні засади розробленої методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну; виокремлено теоретико-методологічні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки майбутніх фахівців з КГіД; розроблено модель методичної системи підготовки фахівців з КГіД на засадах інтеграції змісту навчального матеріалу та експериментально підтверджено ефективність застосування запропонованої авторської моделі методичної системи практично-технічної підготовки фахівців з КГіД. У ході дослідження поставлена мета досягнута, всі завдання виконано, загальна та часткові гіпотези дістали підтвердження.

Ключові слова: зміст, вища освіта, інформаційні технології, практично-технічна підготовка, система, інтеграція, компетентність, фахівці, комп'ютерна графіка і дизайн.

Корчевский Д. А. Теоретико-методические основы интеграции содержания практико-технической подготовки специалистов по компьютерной графике и дизайну. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук по специальности 13.00.02. – теория и методика обучения (технические дисциплины) / Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2017.

В диссертации предложено авторскую методическую систему практико-технической подготовки специалистов по компьютерной графике и дизайну. Согласно поставленной цели и задач диссертационного исследования, осуществлено теоретическое обобщение и практическое решение научной проблемы обоснования методической системы подготовки специалистов по КГиД, учитывающий практические требования информационного общества и потребности вузов соответствующих профилей в организации учебно-воспитательного процесса, а также получены следующие результаты: систематизирован отечественный и зарубежный опыт по проблеме подготовки специалистов по КГиД; уточнен терминологический аппарат; генеза содержания практико-технической деятельности специалистов в области ИТ; обнаружено и обозначены теоретические основы разработки методической системы практико-технической подготовки специалистов по КГиД; выделены теоретико-методологические основы интеграции содержания практико-технической подготовки будущих специалистов по КГиД; разработана модель методической системы подготовки специалистов по КГиД на основе

интеграции содержания учебного материала и экспериментально подтверждена эффективность применения предложенной модели методической системы практико-технической подготовки специалистов по КГид. В процессе исследования достигнута поставленная цель; все задачи выполнены; гипотезы – общая и частичные – получили подтверждение. Выявлены и обозначены теоретические основы разработки методической системы практико-технической подготовки специалистов по компьютерной графике и дизайну, которые позволили определить общую гипотезу работы, конкретизирующуюся частичными гипотезами, а именно: выходные теоретико-методологические основы системы опираются на современные общенаучные подходы: системный, синергетический, компетентностный, личностно ориентированный, деятельностный; формирование содержания обучения на основе интегративного подхода направлено на обеспечение профессионально-личностного развития студентов; результатом внедрения интегративного подхода является сформированность практико-технической компетентности будущего специалиста КГид. Уточнено и дополнено понимание компетентностного подхода в процессе разработке авторской методической системы, установлено его функции в вузах, среди которых: операционная, предполагающая выявление системы знаний, умений и навыков, видов готовности студента, которые определяют его компетентность и гарантируют решения профессиональных, социальных и личностных задач; деятельностно-технологическая, направленная на конструирование содержания обучения деятельностного типа, максимальное приближение к будущей сферы деятельности студента, разработка и внедрение в учебный процесс задач, способы решения которых соответствуют технологиям практико-технической деятельности; воспитательная, в задачи которой входит усиление воспитательной составляющей образовательного процесса, формирование у студентов организаторского и управленческого опыта, культуры личностного и профессионального общения; диагностическая, предусматривающая разработку более эффективной системы мониторинга качества образовательно-профессионального процесса, в частности диагностики уровней сформированности компетентностей. Разработаны и опубликованы методические рекомендации по подготовке специалистов компьютерной графике и дизайну. В работе отражены особенности подготовки будущих специалистов компьютерного профиля в условиях компетентностного подхода и возможности интегративного подхода. Выделены и экспериментально проверены педагогические условия применения разработанной авторской методической системы практико-технической подготовки специалистов по компьютерной графике и дизайну.

Ключевые слова: содержание, высшее образование, информационные технологии, практически-техническая подготовка, система, интеграция, компетентность, специалисты, компьютерная графика и дизайн

Korchevskiy D. A. Theoretical and methodological basis of content integration Practical technical training of specialists in computer graphics and design. – Manuscript.

Dissertation for the degree of doctor of pedagogical sciences, specialty 13.00.02. – Theory and Methods of Teaching (technical discipline) / National Pedagogical University named after M. Drahomanov. – Kyiv, 2017.

The model of methodical system of practical and technical training of specialists in computer graphics and design is proposed in this article. According to the goals and objectives the theoretical generalization and practical solution to the problem of scientific substantiation training system for teachers from KGand D, which takes into account the practical requirements of the information society and the need of universities of relevant sections of the educational process, was made and the following main results were obtained: domestic and foreign experience of problems with development of the training system of teachers from KGand D was systematized; terminology was clarified; the genesis of the content of professional activities of specialists in information technologies was clarified; the theoretical bases of development of methodical system of practical and technical training of specialists in computer graphics and design was identified and outlined; theoretical and methodological foundations of integration of content of practical and technical training of future specialists of KGand D was singled; The model of training system of KGand D teachers on the basis of integrate content of learning material was developed and the efficacy of the proposed model of methodical system of practical and technical specialists of KGand D was experimentally confirmed. While study, the goal was reached, all tasks were completed, total and partial hypotheses received the confirmation.

Key words: content, higher education, information technologies, practical and technical training, system, integration, competence, specialists, computer graphics and design.

Підписано до друку 21.04.2017 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 прим.
Віддруковано з оригіналів.
